„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 193. У Новом Саду у уторак 20. декембра 1883. (1. јануара 1884.) ГОДИНА XVIII.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Крајем овога месеца истиче претплата за оне наше претплатнике, који су се до краја ове године претплатили.

Позивајући поштовану публику на нову претплату, не можемо а да и овом приликом не подсетимо, да ће се наш лист на бранику народних права и интереса као независан орган народни само тако одржати моћи, ако му самосвест народна с материјалне стране опстанак осигурала буде. Жестоки нападаји, којима је наш лист са свију народу српском непријатељских страна изложен, сведоче најбоље, да је пут и правац, кога се придржавамо, потпуно оправдан. Но на том трновитом путу тешко је издржати и поред потпоре народне, а куд и камо би морало бити још теже, кад би нас уздање у ову подпору изневерило. Народ се наш овој потреби својој до сад прилично одазивао, но сумње нема, да би мало више добре воље много боља успеха донело, такова, који би опстанак овом независном органу народном за свагда осигурати могао. Ми се надамо, да ћемо у том погледу с наступајућом годином задовољнији бити моћи, а са своје стране, мислимо, да нам није нужно поштоване читаоце наше уверавати, да ни труда, ни снаге, једном речи, да ни које жртве пожалити нећемо, кад год се укаже потреба, да се као чувари права и интереса народних дужности својој подпуно одзовемо. Лозинка је наша била и остаће: С народом све за народ.

У Новом Саду, децембра 1883.

Уредништво „Заставе.“

Позивајући и од своје стране на обнову претплате, изјављујемо, да лист без готове претплате не можемо никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

на целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
на по године	7 „	„ 17½	„
на четврт године	3 ф. 50	или 9	дин.
на месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију, Бугарску, Француску и Америку 20 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 17. децембра 1883.

Администрација „Заставе.“

Политички преглед.

Програм „српског самосталног клуба“ гласи: „Срби посланици на сабору краљевина: Далмације, Хрватске и Славоније држе за своју дужност и задатак, да радом својим осигурају слободан развитак српског народа, живећег у Хрватској и Славонији и да траже остварити на узајамности, међусобном штовању и поверењу утемељени споразум с народом хрватским, како би у братској слови прионули око бољитка и напретка своје заједничке домовине.

Према томе радиће Срби око тога, да се народу нашем законом призна име српско, да му се нетакнутом очува народно-црквена автономија, да се постојећи закон о народ. школама тако измени, како ће бити могућан опстанак највишим рескриптом зајамчених српских автономних школа, да се призна у закључку сабора од г. 1867. већ изречена равноправност ћирилице с латиницом и да се у земаљском прорачуну сразмерна свота одређује на српске црквене и просветне потребе у овој домовини.

Коначно држе Срби посланици, да они на напретку ове земље и благостању народа с успехом радити могу само, ако стоје на нагодби, склопљеној између краљевина Хрватске и Славоније и краљевине Угарске као државноправном темељу ових краљевина.

Узимајући међусобну солидарност као једино средство за успешно вршење овог себи постављеног задатка, образују Срби посланици „српски самостални клуб.“

Сабор троједнички продужио је свој рад 16. (28.) тек. месеца. У седници саборској, овога дана држаној, расправљао се на првом месту предлог дра Војновића о обустави устава, а за тим отпочела је дебата о оверовљењу крајишких посланика. Предлог Војновићев, онакав као што га је он поднео, одбачен је са 54 против 32 гласа, а усвојен је уз исправак Кушевићев. Дебата о оверовљењу крајишких посланика довршена је тек у седници од 17. (29.) и дан касније 18. (30.) требало је да буде гласање о овом предмету. Сабор ће по свој прилици оверовити све крајишке заступнике, ма да је одбор за оверовљење предлагао, да се Ковачевићев и Ђурковићев избор уништи. У седници од 17. (29.) прочитана је изјава таковзваних умерених крајишких посланика. Изјаву ту донећемо у целости у сутрашњем броју. Осим тога интерпеловао је у тој седници посланик Ивић владу о уважењу мађарског језика на даљ-бродској и земун-будимпештанској жељезници и паробродском друштву, и о намештању Мађара на жељезничким пругама у Троједници. О току ових седница доносимо на другом месту опширније извешће.

Римски божићни благдани донели су двојици аустроугарских министара лепе и, као што веле горњи листови, веома значајне дарове: **Калаји и Калноки одликовани** су редовима, највишим између оних, који цар-краљу на расположењу стоје. Калноки добио је велики крст ордена св. Стевана а Калаји велики крст ордена Леополдовог. Горњи листови мотивују ова одликовања тиме, што су оба министра својим радом стекли големих заслуга за ову монархију. Калнокију приписују у особиту заслугу, што је радом својим много допринео одржању мира јевропског; за Калајија пак веле да је због тога одликован, што је умирио Босну и Херцеговину и у тим покрајинама завео добру управу и у опште унапредио развитак њихов. — Какав мир и ред и какво задовољство у Босни и Херцеговини влада показују и сувише јасно немири, што се у задње време догодише у поседнутим крајинама. Изгледа да се поменутим одликовањима хтело омаловажити гласове о тим немирима, па и ове саме. Да ће у том погледу сав труд вујеће бити, није, држимо потребе никоме доказивати.

Још Калноки и Калаји нису можда ни били прешили новодобивене ордене, а већ почеше стизати **нове тужаве вести из поседнутих покрајина.** Тако из Херцеговине јављају „П. Л.“ да су од сто херцеговачких новака, који су приликом задњег новачења уврштени у пету компанију у Мостару, до сада већ њих 19 одбегли. Ма да је за одбеглима послата знатна потера, ипак није пошло за руком ни једног ухватити, што довољно доказује, да народ тамошњи стоји у договору с овим бегунцима војничким. Бегунци ступају у чете, које званични кругови „разбојничким“ четама називају, но које се врло брзо претварају у чете устанке. Ове чете гоне своју и узнемирују друмове у такој мери, да су војнички заповедници и данас приморани, да ради обезбеђења војничких станица пошљу повеће војничке патроле у потеру за њима. Између тих патрола и устанких чета догађају се често судари. Тако су тек пре кратког доба при судару код Плана убијени два војника а код Бјеламића измрцварена су грозно два војника 65. пешачке пуковније. Син богатог бега Ченгића, велепоседника, који је одликован великим крстом ордена Фрање-Јосифовог, убијен је код карауле Вратло баш кад је ишао да се представи комисији за новачење. Најзад неки сумњиви знаци у Полимљу приморали су тамошњег војничког заповедника, да обнови наредбу, по којој се војницима наређује да при изласку остају — сви заједно. — Из свега овога јасно је увидити, да у Босни и Херцеговини ствари стоје доста тужаво, и да су пријатељи Калајеви и сувише преухитрили, кад умирење поседнутих покрајина и уређење тамошњих одношаја означише разлогом министровог именовања. Тужаво стање потврђује и сам „П. Лојд“, који поменуте догађаје пропраћа овим речима; „Ми неомаловажавамо ове догађаје, јер често опетовање њихово казује нам, да је наш положај у Босни и Херцеговини веома експонован, и да би иоле јачи поветарац, који би однео пепео са тињајућег угљевља на полуострову балканском, могао и у кршевима херцеговачким устанак поново распламтити.“ У овом убеђењу крепи „Лојда“ још и та околност што су бокешки ускоци и данас још пуни мржње на ову монархију и не ће ни да чују о повратку. „Лојд“ се најзад жали на владу аустријску, што је одвећ хумано поступала с оним ускоцима, који се из Црне Горе повратише у току ове године. Колико је у овоме истине увидеће читаоци из онога, што о положају тих јадника по задарском „Срп. Листу наведосмо у задњем броју.

Нови Сад, 19. децембра.

— Из Земуна јавља нам наш дописник: Из Бутарске поуздано се јавља, да су Никола Пашић, Аца Станојевић и остали угледнији српски емигранти управили на све европске знатније листове и на велесиле изјаву, у којој се описује стање о побуни у Србији, а краљу Милану с тим актом објављују јавно формални рат. Ово је направило велику сензацију у Београду.

Из сабора троједничког.

У седници од 16. (28.) децембра, коју је председник Крестић отворио после 10 сати; био је од стране зем. владе присутан оделни предстојник Иван Вончина; од вирилиста велики жупани: Утешеновић, Фодроци, Вардијан, Рајзнер, Давидовић, гроф Теодор Драшковић, барони Отенфелс и Инкеи туропољски жупан Јосиповић; међу заступници министар Бедековић.

Чита се поднесак зем. владе, којим подноси молбу равнатељства земаљских финанција, да може продати бивше ерарске зграде и земљишта по белсварској жупанији. Иде одбору за прорачун. Наставља се расправа о предлогу заступника дра Војновића и другова о обустави устава.

Заступник др. Деренчин: Дубоко је уверен, да се у новијој повести нашег уставног живота није појавио предлог, о којем би се већим правом дало казати, да заслужује вредност пред сваким, што управо овај предлог. Том предлогу ставља се отпор са стране већине ове куће, но тај отпор не стоји у никаквом сугласију са изјавама управо те стране, која је очитовала, да је обустава устава у својих стожери повређен, он је паче негација тих изјава. Ко прати развој нашег јавног живота, морао би мислити, да ће се странка, која о себи вели, да с нагодбеним законом стоји и пада, пожурити да обрани тај свој темељ и да ће у обрани тога темеља претећи другу странку, која у нагодбеном темељу неназире испуњене све увете јавнога права и живота. Предочимо си ситуацију, у којој се данас налазимо. Устав ове земље, који је она договорила с другом краљевином, на који се краљ заклео, а Угарска се обвезала да ће га поштовати, тај устав обуставља се потезом пера угарског министра председника. Угарска влада очитује у угарском сабору, да она придржава право ту меру, наиме обуставу устава и поновити, јер да се она сматра овлашћеном то учинити, угарски сабор одобрава и обуставу устава и ту владину меру. Ако овакова ситуација не налаже хрватским заступником, да одрешито устану на обрану устава, говорник тада не зна, што она страна куће још очекује, да стане на бранik темељног права земље. Угарски сабор одобрав и обуставу закона и споменуту изјаву своје владе, показао је што свет има држати до његова уставољубља и лојалности прама Хрватској.

Хрватски сабор не може дакле, да реши пре друго које, до ли стожерно питање о свом уставу; пре свега ваља нам решити, да ли положај, што га је угарски министар председник својим одредбама створио, одговара којој установи нагодбеног закона; уз достојанство земље већ и најпримитивнији појмови о политичком поштењу захтевају, да то питање решимо. Он знаде, да у сабору, у већини куће има одличних родољуба, који држе, да је сазивом сабора устав збиља повраћен, те пошто је, тобоже повраћен, опиру се предлогу дра Војновића признати првенство пред другим предлозима. Из самога чина, да је сабор сазван, не може се ипак закључити, да је устав повраћен. Сабор заседа данас на темељу концесије угарскога министра председника, о којој он вели, да ће ју опозвати, кад би му се то видило сходним; не заседа пак ни пошто на темељу нагодбе. Је ли је где у нагодбеном закону установљено, да угарски министар може обуставити хрватски устав?

Доброћудност у јавном животу у час, где се има судити о великим питањима, велик је грех, те ће само тој доброћудности приписати, ако његов врло штовани пријатељ Мишкатовић каже, да је данас устав повраћен. Предвиђам, како би ми се могло приговорити, да се са мном и већином куће има само та разлика, што ја прерано пуцам, они пак да ће после пуцати, двоји ипак, да ће т. Мишкатовић прећи из амбуланције у топнике. Заступник барон Живковић казао је јасно, да се он и од деловања одбора, што би се на темељу Војновићева предлога имао изабрати, ничему не нада, те с тога предлаже, да се прихвати исправак заступника Кушевића. Чуди се тој изјави барона Живковића. Кад би кућа, у којој г. Живковић станује, била у својем темељу потрешена, те не би био сигуран, да се кућа неће порушити и њега под рушевинама засути, уверен је, колико позна практични дух г. Живковића, да би он најпре настојао учврстити разклимане темеље куће, а тек после бринуо би се за потребе унутарњега кућенства. Да се предлог о индемнитету пре разправе, могло би се то тада допустити, када би ми стајали у нормални одношаји. Но ми данас нисмо у нормални одношаји већ заседамо овде на темељу прекарне концесије угарскога министра председника. Пре свега морамо захтевати, да устав наш не буде висио о вољи угарскога министра председника, да се никад више не може обуставити; немамо ли тога јамства, тада је недостојно народнога заступника суделовати у хрватском сабору.

Има их, који веле, да у овој монархији не живимо у правни одношаји, да се у њој јасно право може само силом обранити. Он то не држи. Захтевајући оно, што захтева, зна да се неповоди за нечим новим, већ за прокушаном праксом, којом су народи ове монархије извојевали своја права, праксом, којом је угарски сабор спасао своје законе од год. 1848. Но угарски сабор радио је при обустави свога устава онако, како уставну народу ваља радити. Год. 1860. био је први пут после обуставе устава сазван, у самом сабору није било човека, те би био тврдио, да је пуким сазивом сабора повраћен и устав; напротив сви су захтевали, да се устав поврати, а док то не бијаше учињено, нико се није повизио, да преузме улогу уставнога заступника. Пита: Ко нам у очи догађаја, које је против нас извео угарски министар председник, јамчи, да ће се сабору дозволити практичан рад, да неће Мађари услед својих позватих неизлечивих идеја опет нешто учинити, да обуставе код нас свако уставно деловање. Па што је још маркантније; госп. Тиса обуставља устав напрама оној већини нашега сабора, о којој је познато, да је много жртвовала за идеју скупности, да је сам кабинет министра-председника спасла више пута од очите пропасти. Министар председник учинио је то, непитајући већину, утекао се је само насиљу. Говорник је уверен, да будући хрватски сабор неће бити онако миран и кротак као што је овај, а тад ће и Тиса терати до пароксисма. Управо стога неће бити мира све дотле, док се повреде и обуставе устава до темеља не излече.

Постоји школа, која се је у последње време особито развила у Француској, т. з. школа државних удараца (coup d'etat), која вели, да има у народу момената, у којих је власт дужна рушити ограде закона и устава, да спасе опће добро. Говорник држи, да није могуће определити нужду, а и устав пружа увек средства, да се сила сузбије; с тога он зазире од тих coup d'etat-а.

Настављајући, истиче опасност становишта, на које се Угарска поставља према Хрватској. Познати предлог угарскога министра председника каже; какове повреде устава, каков coup d'etat? Обустава устава у Хрватској није друго већ манифестација државне власти, која у једном делу државе обуставља устав. Пошто је угарски сабор примио владин поступак на знање, то се о обустави устава не може с разлогом говорити. Против таковог тумачења морамо устати најодрешитије, Хрватска је на темељу нагодбе у извесни државни струка држава Угарској посве равноправна, хрватска влада врши jure proprio своје право. (Живо одобравање на левици).

(Наставиће се.)

Извештај ђенерала Теше Николића

о бојним операцијама у побуњеним крајевима

(Наставак.)

26. октобра моју Бањски одред концентрисао се у Мозгову.

Свима командантима издао сам налог, да се строго држе овог правила: да при првом сукобу са буктовницима траже предају оружја и да издаду коловоде бунта, не учине ли ово, да се одмах употреби оружје и сила.

26. Октобра Бањски одред имао је пред собом два пута — један прокрчен 1876. год. за ондашње ратне потребе, а друга кроз Бањску клисуру на село Јошаницу.

Као што је командант био извештен од мештана, први је пут био зарастао, проривен кишом и за артиљерију неупотребљив без оправке; а други потпуно угодан за кретање сва три реда војске. Дужина маршева оба пута једнаке су. Први пут био је поседнут од Бањских бунтовника, који су се ту везали са Честобродичкима, ради сигурнијег заједничког отпора. Према томе командант се решио за други пут и у $8^1/_2$ часова кренула се колона ка Бањској клисури, и то овим маршевним редом:

I. ескадрон } предходница.
II. батаљон }
XIII. батаљон }
III. батерија } главнина.
XV. батаљон }
комора
II. батаљон позадница.

Када је предходница почела да силази у Бршку реку, а главнина била за $^3/_4$ часа од Мозгова, примећене су страже бунтовничке на висовима „Цонцули“ и „Бршком делу“ на левој обали Бршке реке.

Чим су примећене бунтовничке страже наређено је рекогносцирање пешачким патролама и да одељења одмах поткрепе те патроле. Три чете предходнице да дођу десно на „Цонцулу“ а једна најпре у долину Моравице на друм и даље на вис „Луково.“

На приближавање патрола, бунтовници на Цонцули потрче напред и повичу ура! натраг!

У то I. чета XIII. батаљона упути се кроз шуму у лево од Цонцуле да заузме вис „Гумниште“.

Командир чете на Гумништу позове бунтовнике да предаду оружје, и кад они нису хтели, командовао је нож на пушку и јуриш. Бунтовници су се бацали камењем и викали, „удрите официре, скините им палете па са војницима ћемо лако,“ и при том припуцају они први из пушака. Војници на ово оборе ватру и од бунтовника падну три мртва и један рањен. Затим се бунтовници даље у нереду повуку оставив још два мртва и једног тешко рањеног.

II. чета III. батаљона, одаслана десно на Куково да заузме десну страну улаза у клисуру, отпочне ватру око $3^3/_4$ часа по подне, на шта се бунтовници у највећем нереду повуку натраг. Од војника овде је један тешко рањен и доцније умро у болници у Ћуприји, а за бунтовнике у овај мах није се знало колико су имали губитака.

Неколико топовских метака избачено је на бунтовнике код моста, и они су се одмах разбегли.

Овим је клисура заузета и висови лево и десно поседнути.

Док је улаз у клисуру заузет и мрак је пао, те тако овај одред заноћи са главном трупом на „Завојни“. (Наставиће се.)

Дневне новости.

(Кости бана грофа Петра Зринског и марк-грофа Франа Крста Франкопана.) Поводом градње скела за прегледање оштећених торњева на цркви у Вечком Новом Месту беху ископане кости дне 15. (28.) априла 1671 осуђених, два дана за тим мачем посечених грофова Петра Зрињскога, бана Хрватске и марк-грофа Франа Франкопана из њихове гробнице, која се налазила у јужном зиду цркве. Ископане кости положене су у један сандук и смештене у собу за мртвце на гробљу. У гробници нађено је само једно пуце са доламе једна тока и неколико захрђалих медаљона. На гробној плочи, која је била причвршћена на зид, урезане су ове речи: „Јер је слепац слепца водио, падоше оба у јаму“.

(Убијен полицијски чиновник у Бечу). Становништво аустријске престолнице узрујано је злочином, који је онде извршен 4. о. м. Перовођа полицијског повереништва у Ф оридсдорфу, Фрањо Хлубек убијен је потајно исте ноћи. Бечки листови јављају о убиству ове појединости: У гостионица Фрање Ешенбренера у Једлерсдорфу беше с вечера 4. о. м. радничка скупштина, којој је као владин заступник присуствовао полиц. повереник Фрањо Хлубек. Радник Фердо Шафхаусер предавао је о пролетарству. После једног сахата што је скупштини присуствовао, остави Хлубек сасвим мирно просторије; но тек што се удалио избаци неко из највеће близине на њ хитац из револвера и Хлубек се стропошта на земљу. На прасак револвера истрчаше становници оближњих кућа напоље и нађоше повереника мртвог и свог обливеног крвљу. Одмах је призвана стража, која мртво тело однесе и нужне мере предузме, да се убојица нађе. Бакљама прегледано је читаво место, и на размекшану тлу нађен свежи траг човечијих стопа. Још исте ноћи затворено је седам особа, наиме оба сазивача радничке скупштине и говорник на истој скупштини Шафхаусер; чини се, да је потоњи убица. Његове ципеле стају посве у трагове стопа, а осим тога је установљено, да је владина заступника из дворане из пратио. За чудо није на месту нађено никакво оружје, те се мисли, да је хитац опаљен из даљине, те да је убојица побегао. Шафхаусер је занешен анархиста. Код њега и код његових другова, којима су станови претражени, нађено је социјалистичких писама велеиздајничкога садржаја. Нема двојбе, да су анархисте атентат спремили и извели. Та радничка скупштина мрзи из све душе полицију и државно одветништво, а ту мржњу очитује оно у својем гласилу „Цукунфту“, које је стога често заплењено. Полиција огласила је по Бечу и околини да ће онај, који би штогод приопћио о убици, бити награђен са 1000 фор. Хлубек је већ сарањен.

Политичке вести.

— Из Београда јављају „Лоју,“ да је министарски савет закључио распустити садању и сазвати нову редовну скупштину за месец фебруар идуће године.

— Бан Куен-Хедервари примио је прошле недеље пре подне депутацију српског самосталног клуба. У депутацији били су: др. Ј. Суботић, др. Димитријевић, др. Медаковић, Шорак, Кушевић, Станковић и Ђурковић.

— Из Загреба јављају „Лоју“, да је такозвана народна странка закључила приближити се бану грофу Хедерварију. Прошле недеље поднео је председник клуба Вукотиновић бану програм ове странке. — У једној од долазећих седница одговориће бан на све до сада стављене интерпелације. — Клуб „народне странке“ закључио је акламацијом, да ће поново бирати Крестића за саборског председника.

— Из Беча покушавају демантовати „Лојдову“ вест о немирима у поседнутим покрајинама. Штета само што то опровргавање није ни више ни мање већ нова потврда свега онога, што је пештански лист саопштио.

— Од како су Французи освојили Сонтај постало је и држање владе француске у питању тонкиншком много одлучније, тако, да је врло мало наде да ће бити прихваћена понуда Инглеске у погледу посредовања између спорних странака.

— У свези с овим јавља „Репиб. Фр“. да ће Француска, ако се буде могло доказати, да је у борби око Сонтаја суделовала редовна војска кинеска, тражити извесну отштету од Кине. Ако се ова противи, Французи умеће и без објаве рата себе осигурати.

— По вестима из Париза не ће краљ шпањолски Алфонзо у Рим путовати, јер папа римски се изјавио, да посета немачког царевића не може католичким суверенима као прејудиц послужити.

— Оставка цариградског патријарха изазвала је у Грчкој велику узрујаност. Политички вругови грчки обратили су сву пажњу своју овој ствари и прате бодрим оком сваку фазу у развитку боље рећи у заплетавању овога велеважног питања.

— Из Берлина јављају, да се руски посланик кнез Орлов 17. (29.) тек. мес. вратио из Фридрихсруе и да је сутра дан продужио свој пут у Петроград.

— У Петрограду убијен је у ноћи од 16. на 17. тек. мес. шеф канцеларије тамошње градске капетаније Судејкин. Осим тога рањен је још један чиновник, који је Судејкина пратио.

Народна просвета.

(Школа.—Књижевност.—Уметност.—Позориште.)

„Матица српска“.

Састанак књижевног одбора 14. (26.) децембра 1883.

(Наставак.)

Др. Милан Савић у Н. Саду подноси изјаву штампарије А. Пајевића, по којој се иста обвезује, да ће од „Матице српске“ награђено дело његово: „Проводадије“ („То ћемо видити“), шаљиву игру у 5 чинова, најдуже за годину дана у својој накладн издати и од штампаног дела прописани број примерака поднети.

На основу те изјаве, а по молби писца Милана Савића, умољен је управни одбор, да му досуђену награду од 200 фор. исплати,

Молба уредништва листа „Приморца“ у Бечу, да му се изда из фонда матичиног нека помоћ на издавање тога листа, — није се могла уважити, пошто матичина, и онако сувише ограничена средства не допуштају, да може у овај мах чинити издатке на таке цели.

Светозар Мл. Бајић учитељ у Ђали доставља препис старог рукописа из године 1769, о косовској битци под насловом: „Житије и повјест о славном кнезу Лазару и војводи Милошу Обилићу и о осталој српској господи како бој бист на пољу Косову с турским царом султан Муратом проклети Агарићи.“ Стари тај препис нашао је у Батосеку у толнанској жупанији.

За оцену тога рукописа умољава се почасни члан матичин Стојан Новаковић у Београду.

На основу изјаве штампарије А. Пајевића позван је управни одбор, да Ђорђу Глибоњском исплати досуђену му награду од 50 фор. за његов чланак: „О коњу“, који је писац по примедбама оцењивачким поправио.

На молбу Ђорђа Глибоњског враћен му је спис: „Естетика за одраслије женскиње“, коме није била досуђена расписана награда.

Иван Жиковић Шупук Пашкин у Дрнишу на Петрову пољу шаље на оцену и награду свој спев: „Стојан Рамекић, славни хајдук нашијех доба.“

Издаје се на оцену члану Јовану Грчићу.

Др. Илија Огњановић јавља, да је прегледао чланак Ђорђа Рајковића под насловом: „Лекари, лекарнице и болнице, прилог за монографију Новога Сада“ и да је нашао, да заслужује да се прими за „Летопис“, ако писац неке ситнице поправи.

Према тој оцени одређује се Ђорђу Рајковићу награда од 40 фор. за споменути чланак, а дру Илији Огњановићу за читање и оцену 5 фор.

Ђорђе Поповић почасни члан матичин у Београду јавља, да је он саставио: „Садржај српскога Летописа“, коме је досуђена расписана награда од 100 фор. и моли, да му се та награда исплати.

Председник јавља, да је на основу тога умољен управни одбор, да споменутом писцу исплати досуђену му награду.

На молбу Н. В. Ђорића одређује му се на рачу награде 50 фор. за његов превод Расинове „Федре“, што је за „Летопис“ примљена.

Чланак Ђорђа Магарашевића под насловом: „Ђура Даничић, српски књижевник“ — издан је на оцену члану дру Стевану Павловићу.

Издаје се на оцену Милану А. Јовановићу чланак Мите Нешковића под насловом: „О управи и надзору школском (једно суврено педагошко питање).“

Позива се оцењивач да поднесе своје мишљење о чланку Панте Срећковића: „Константин син Тихов“.

Миша Димитријевић, др. Ђорђе Дера и др. М. Јојкић јављају, да су прочитали и оценили дело дра Лазе Костића: „Основно начело. Критички увод у општу философију“, које им је издано на мишљење.

У својој оцени наводе да је „Основно начело“, на коме др. Лаза Костић мисли основати своју философску систему, закон укрштаја, који он за основни закон постанка и света бића сматра. На појав укрштаја, као на неки особити узрок постанка, обратио је већ Дарвин пажњу ученог света. Но као закон природе, и то као основни закон, почео га је први тумачити др. Лаза Костић, изнесавши га пред читалачку публику први пут у свом делу: „Основа лепоте“ које је „Матица“ 1879. наградила и у Летопису“ штампала.

Др. Лаза Костић, који је начело укрштаја у тој пређашњој расправи својој хтео да изнесе као основно начело лепоте, износи данас исто начело као основни камен целокупне своје философске системе. Оцењивачи руковођени истим побудама, које је „Матица“ већ године 1879. имала према научној радњи дра Лазе Костића, а у неколико везани и тадашњим закључком матичиним, не мо у ништа друго чинити, него да и ово дело, као увод у општу философију, ради награде препоруче, тим пре, што је др. Лаза Костић у овом своме новом делу још дубље ушао у суштину своје мисли, па је ту мисао своју још подкрепио новим разлозима.

Узимајући оцењивачи с једне стране пређашњу награду у обзир, с друге пак стране обим рукописа и наше књижевне а специјално матичине прилике, предлажу, да се дело дра Лазе Костића награди са 250 фор.

На основу тога предлога прима се споменути чланак за „Летопис“ и писцу дру Лази Костићу одређује се награда од 250 фор. из фонда матичног. Уједно се одлучује, да се поменути чланак из „Летописа“ посебице отштампа у 400 примерака, који ће се уступити писцу осим прописаног броја, који припада „Матици“ од сваког штампаног дела.

(Свршиће се.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ НА

ЛЕТОПИС „МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

Као што ће нашем читалачком свету познато бити, „Летопис“ је поникао из одушевљене тежње за напретком народне просвете, из ватрене жеље, да се књижевност наша подигне и да се шири изображење међу нашим народом.

Да је „Летопис“ том задатку своме одговарао савесно, показује најбоље садржина, која се налази прикупљена у „Летописима,“ од којих је до сада 136 књига изашло на свет.

Али да би „Летопис“ могао постати још више будионик народне просвете, да би могао народу нашем што чешће лепо казивати све, што му ваља знати: раширен је досадањи програм „Летопису,“ те тако и опет доноси забаву и поуку, а излази и чешће — четири пута у години, у свескама у величини од 8—10 табака.

Обилати садржај од шеснаест свезака, које су до данас изашле по новом програму, показује најбоље, да је „Летопис“ својски прегао, да одговори тешком задатку свом: да постане књигом народном.

Како пак књижевност заузима главно место међу потребама народног живота, и како књижевност без народне потпоре не може се развијати с успехом: то уљудно позивамо наш читалачки свет на претплату на „Летопис:“

Претплатна је цена са све четири свеске „Летописа“ за год. 1884. само 2 фор. а. вр. Дућанска је цена свакој свесци 70 новч. а. вр.

Претплатни новци шаљу се унапред „Благајници Матице Српске“ у Нови Сад, која ће сваком претплатнику уредно и тачно шиљати „Летописе“ поштом.

Умољавамо све врле родољубе српске, а нарочито све чланове матичине, да се приме скупљања претплате.

До одвина стоји, хоће ли моћи „Матица“ развити око „Летописа“ живљу радњу, или ће се опет морати вратити на стару меру.

Сви чланови матичини добијају „Летопис“ на поклон, али су дужни подмирити трошак око његовог равашњања.

С тога се и позивају сви чланови, који желе све четири свеске „Летописа“ за год. 1884. поштом добијати, да пошљу у име поштарине 50 новч. а. вр. „Благајници Матице Српске у Нови Сад,“ да би им се могао „Летопис“ тачно достављати.

„Матица“ је чинила и чини и сада све што може, да би се ширила просвета и подигла књижевност наша; сада је на народу нашем, да делом потпомогне „Матицу“ у том племенитом и увишеном задатку њеном.

МАТИЦА СРПСКА.

Исправак.

У белешци о становништву Босне Херцеговине у задњем броју поткрала се већа штампарска погрешка. Тамо стоји да католика има 780.000 душа, а треба 180.000 — што се овим исправља.

ПОЗИВ НА

XI. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређују ученици српске велике гимназије у Новом Саду на св. Саву 14. (26.) јануара 1884. у дворани код „Јелисавете“ у корист сиромашним ученицима српске гимназије.

Улазна је цена од особе 1 фор. а. вр.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Улазнице се могу добити у књижарама браће М. Поповића и Луке Јоцића и друга, а на дан беседе у вече на каси.

Почетак равно у 7 сахата у вече.

Програм.

1. „Православија наставниче —“ удесио гимназиста Тихомир Остојић, пева мешовити лик гимназијски.
2. Симфонија (C moll) од Бетовна, за гласовир на четир руке, свира гђца Ленка Манојловићева и гимназиста Тихомир Остојић.
3. Кор из опере „Маргите“ од Gounod'a, уз пратњу гласовирску; пева мешовити лик гимназијски.
4. „Вир“, од А. Шенов, соло-песма за тенор од Зајца, уз гласовирску пратњу пева гимназиста Ђура Видицки.
5. „Срце дечије“, од З. Ј. Ј. дует од А. Мачинског, уз пратњу гласовирску певају гимназисте Коста Травањ и Богољуб Ракић.
6. „Звездама“, тенор-соло и кор, сложио Кнал, пева гимназиста Милан Стоја и мушки збор гимназијски.
7. „Челица“, од З. Ј. Ј. сложио А. Мачински уз гласовирску пратњу пева дечији лик гимназијски.
8. „По планинах —“, сложио Хорејшек, пева мушки збор гимназијски.
9. „Узнеси се!“ од И. Захара, соло-песма за бас, од Зајца, уз пратњу гласовирску пева гимназиста Радослав Марковић.
10. Смеса народних песама, удесио гимназиста Тихомир Остојић, пева мешовити лик гимназијски.

ОГЛАСИ.

САМО ЈОШ КРАТКО ВРЕМЕ!

Част ми је поштованој публици у месту и са стране до знања ставити, да сам трговину Марка Николића и др. у кући српске „Матице“ преузео и у истој отворио

КОНАЧНУ РАСПРОДАЈУ

те услед тога продајем свилу, вунене штофове за хаљине, вунене и свилене мараме, сваковрсне завесе, застираче на кревет, фланере, платна, конофос, женске конфекције и остале разне предмете што у ту врсту спадају са 25—40 процената испод фабричне цене.

Препоручујем дакле п. т. публици, да ову ванредну прилику у што обилатијој мери употреби и своје потребе снабде, пошто ће распродаја само неколико дана трајати.

Нови Сад, у децембру 1883.

С поштовањем
1—2 J. ФЕРРИЋ.

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор мушки и женски хаљина, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци. 49—200

Из БЕОГРАДА шиљем оточеног

НЕГОТИНСКОГ БЕРМЕТА

од одабираног суварка

у барељи од 4 литара (5 кила) по 3 фор. 50 нов. а. вр. франко царина и поштарина аустро-угарска, са поштанском повуком (Nachnahme.) На велико у оригиналним буradима јефтиније!

Мита Радосављевић,
16—20 савска улица. Београд.

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ПЕТКОВИЋА И НИКОЛАЈЕВИЋА

у Инђији

потребује једног помоћника и једног шегрта. 2—3

Властник др. Свет. Милетић. Одговорни уредник Тоша Бекић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.